

Nieuw Kenniscentrum Visteelt in oprichting

Door Ruben Hurkens (LEI, Wageningen-UR)

Wereldwijd stijgt de vraag naar vis en mede als gevolg van deze vraag groeit ook de visproductie uit aquacultuur. Ook de Nederlandse overheid wil in deze trend volgen en dit kan een toenemende vraag naar geschoold personeel tot gevolg hebben. Dit artikel gaat in op de competenties die geschoold personeel op het gebied van visteelt dient te hebben.

Nationaal en internationaal groeit de vraag naar duurzaam geteelde vis. De stijgende wereldbevolking, de stijgende vraag naar gezonde voeding, het steeds groter worden van de probleem van overbevissing, toename van welvaart en vrijetijd en het stijgende milieubewustzijn zijn belangrijke redenen waarom de aquacultuur wereldwijd de laatste 20 jaar een stormachtige ontwikkeling heeft doorgemaakt. Ook in Nederland leeft de ambitie de sector in komende jaren te laten groeien. Om dit te realiseren heeft het Ministerie van LNV de verdere ontwikkeling van visteelt hoge prioriteit gegeven. Door de toenemende focus op innovatie in visteelt zal in de toekomst een stijgende vraag ontstaan naar gekwalificeerd personeel. Gezien deze vraag heeft Wellantcollege samen met LEI Wageningen-UR vorig jaar gekeken welke competenties leerlingen zouden moeten hebben om een succesvolle visteler te kunnen zijn gezien de toekomstige internationale ontwikkelingen op het gebied van technologie, producten, ketens, markt en maatschappij. Uit dit onderzoek, dat grotendeels is uitgevoerd onder het bedrijfsleven, kwam naar voren:

1. Dat momenteel te weinig aandacht is voor het middenkader, waardoor er een kloof is ontstaan tussen hoog technologische kennis aanwezig op Wageningen Universiteit en behoefte aan praktische kennis in het bedrijfsleven en er dus weinig kenniscirculatie binnen de gehele sector plaatsvindt;
2. Dat momenteel een tekort is aan vraaggerichte en duurzame ontwikkeling in de Nederlandse en internationale vissectoren;
3. Dat als gevolg van de snelle internationale groei en veranderingen van de sector op het gebied van technologie, product, keten, markt en maatschappij er een constante behoefte is aan dynamische kennisoverdracht tussen verschillende actoren om concurrerend te blijven voor de toekomst.

Wellantcollege heeft daarom in samenwerking met LEI Wageningen-UR het plan opgevat om een kenniscentrum visteelt op te richten via de RIGO regeling (Regeling Innovatie Groen Onderwijs) van het Ministerie van LNV. Momenteel wordt dit

kenniscentrum nog opgezet, maar binnenkort zullen de eerste activiteiten van start gaan waaronder de Interactief Strategisch Management cursus Vistelen met Visie.

Ondernemerschap en kenniscirculatie

Uit het voorgaande blijkt de noodzaak dat kenniscirculatie en ondernemerschap een belangrijk fundament zal gaan worden van het kenniscentrum. Hiermee beoogt het kenniscentrum een synergie tussen stakeholders te creëren in de teelt van vraaggerichte duurzame aquacultuur en de concurrentiekracht te versterken. In figuur 1 is schematisch aangegeven wat we momenteel proberen op te zetten met het Kenniscentrum Visteelt.

De benutting van onderzoekskennis van de instituten van de Wageningen-UR en kenniscirculatie tussen de bedrijven in de vorm van Lerende ondernemersnetwerken vormen het uitgangspunt van het Kenniscentrum Visteelt. Het innovatieve van het project is dat de verschillende partijen die betrokken zijn bij de kennisontwikkeling tot samenwerking komen. Dit is een moeilijke opgave omdat de bedrijven de kennis vanwege concurrentieoverwegingen en marktwerking (denk aan niches) graag voor zichzelf houden.

Voor wie is het kenniscentrum?

- Leerlingen leren “werken en leren” in de nieuwe competentie gerichte structuur waarin zij betrokken worden in de kenniscirculatie en kennisringen en ook participeren in ondernemersnetwerken;
- Startende ondernemers in de visteelt. Zij krijgen door dit Kenniscentrum en de contacten met visteeltbedrijven inzicht in de mogelijkheden van het opzetten van een visteeltbedrijf, gezien hun eigen (ondernemers) kwaliteiten;
- Ondernemers in de visteelt en nauw aanverwante sectoren kunnen door dit centrum leven lang leren, door de ge-

structureerde kenniscirculatie;

- Potentiële nieuwe leerlingen. In de elektronische leeromgeving worden faciliteiten ingebouwd voor leerlingen in het voortgezet onderwijs om informatie in te winnen over het telen van vis;
- Onderzoekers, door middel van het aanreiken van praktijkproblemen voor toegepast wetenschappelijk onderzoek.

Waarom is ondernemerschap in de visteelt juist belangrijk?

Veel Nederlandse ondernemers in de visteelt roeien op dit moment helaas nog steeds tegen de stroom in. Veel ondernemers in de sector hebben te kampen met technologische en markt-problemen, denk aan de paling en de meervalteelt. Een ander deel van de ondernemers is pionierend en loopt tegen belemmeringen aan in bijvoorbeeld financiering en wet- en regelgeving.

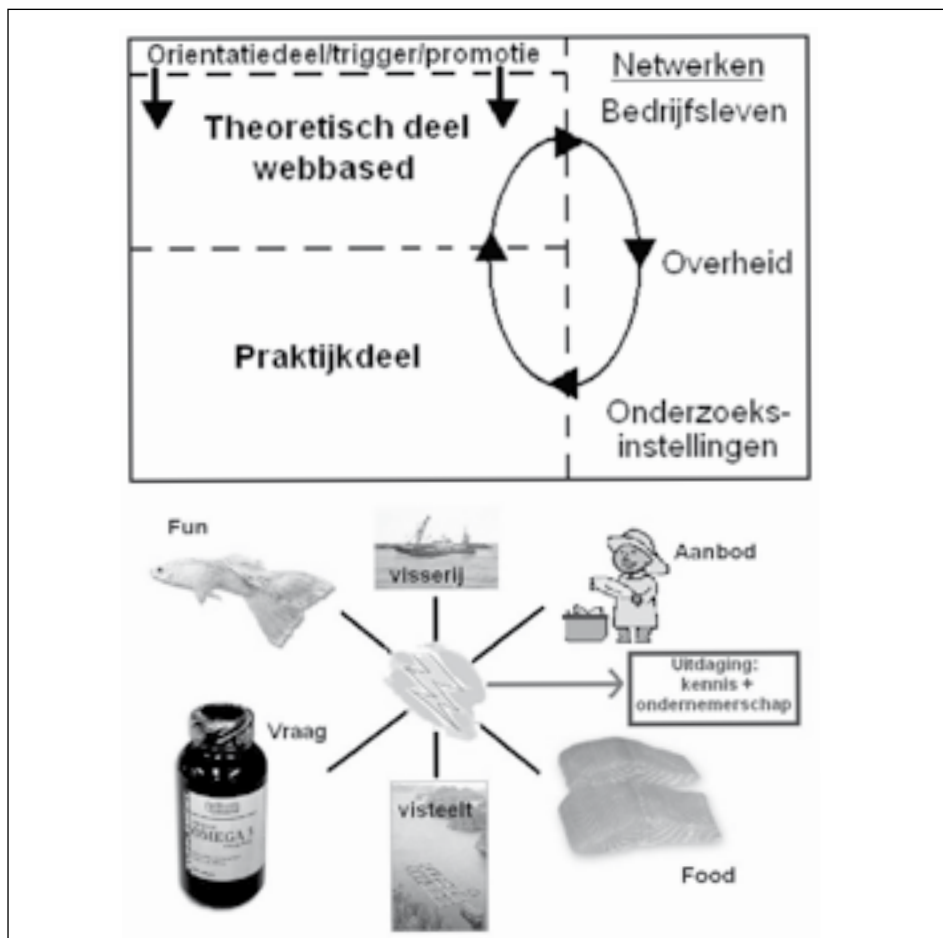
Ondernemers in de praktijk van alledag werken doorgaans op operationeel niveau en zijn zich in mindere mate bewust van de koers die ze met het eigen bedrijf in de toekomst op willen. Veel ondernemers starten met het telen van een nieuwe soort op basis van huidige marktprijzen. Maar, wat gebeurt er wanneer het aanbod sterk stijgt in een kleine en onderontwikkelde afzetmarkt? Wat is dan je strategie? Het ontbreken van een duidelijke strategie en visie leidt in een sterk dynamische en fluctuerende omgeving in veel gevallen tot onzekerheid over de weg die de ondernemer met zijn bedrijf moet inslaan. Een veel voorkomend probleem daarbij is dat ketenpartijen binnen de sector mede hierdoor solitair gaan handelen. Om een duurzame toekomst en groei van een kleine gevoelige sector zoals de visteelt te waarborgen volgens het “profit, planet and people” principe vragen strategievorming en samenwerkingsmogelijkheden op de langere termijn om extra aandacht. Het ontwikkelen van product-markt combinaties vormt daarbij een kritische succesfactor

voor de Nederlandse visteelt sector. Om deze product-markt combinaties te realiseren dienen naast technologische innovatie ook product-, keten- en marktinnovaties gestimuleerd te worden waarbij kennis circuleert tussen de componenten: overheid, onderzoek, bedrijfsleven, markt en maatschappij.

Het Kenniscentrum organiseert een intensieve cursus "Vistelen met Visie". Deze cur-

sus gaat in op het duurzaam ondernemerschap dat u als (toekomstig) visteler neer gaat zetten. In de cursus wordt gekeken naar inzicht in de markt, de financiële haalbaarheid, en de bijbehorende risico's. In 4 tot 5 bijeenkomsten wordt u uitgedaagd om in interactie met uw omgeving uw plannen concreet uit te werken.

Voor inlichtingen over de cursus kunt u contact opnemen met David Postma, e-mail: David.postma@wur.nl, tel: 0317-484047

Figuur 1: Schematische weergave van het kenniscentrum Visteelt